

ТАҚРИЗИ

муқарризи расмӣ, доктори илмҳои иқтисодӣ, дотсент Саидова Мунавар Хамидовна ба диссертатсияи Мухаков Манучехр Амирхонович дар мавзӯи «Муқаммалгардонии механизми иқтисодии байналмилалишавии бозори хизматрасониҳои таҳсилоти олий дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси 08.00.13 – Иқтисодиёти ҷаҳонӣ пешниҳод шудааст

Мубрамӣ ва зарурати гузаронидани таҳқиқот аз рӯи мавзӯи диссертатсия

Яке аз самтҳои афзалиятноки рушди иқтисоди миллӣ дар шароити ҷаҳонишавӣ инкишофи ҷаравӣҳои ҳамгироии иқтисодӣ дар бозори хизматрасониҳои таҳсилотӣ ба шумор меравад. Муваффақона ворид шудан ба иқтисодиёти ҷаҳон ва иштироки фаъол дар тақсимоти байналхалқии меҳнат ва таҳсилот самти муҳими фаъолияти ҳочагидории қишвар ба ҳисоб рафта, дар татбиқи ҳадафҳои стратегии он заминай устувор ҳоҳад гузошт. Бе рушди муносибатҳои иқтисоди байналмилалӣ ва таҳқими рушди муносибатҳои созандагиву мутақобилан судманд бо қишварҳои дуру наздик, баҳусус бо қишварҳои шарикони рушд ба даст овардани афзалиятҳои муосир барои Тоҷикистони соҳибистиклол имконнопазир мегардад.

Таҷрибаи ҷаҳонӣ нишон медиҳад, ки дар бозори хизматрасонии таҳсилотӣ аз захираҳои истифоданашуда қишварҳо метавонанд самараноктар истифода баранд. Воқеан тамоюлҳои рушди хизматрасониҳои таҳсилотӣ дар солҳои охир ва вазъи ташаккули амсилаи нави ҳамгироии иқтисодӣ нишон медиҳанд, ки марҳилаҳои мушаххас ва ҳадафҳои рушди хешро доро мебошад.

Аз ин рӯ, густариши равобити мутақобилан судманди иқтисодӣ дар асоси истифодаи амсилаҳои муосири рушди бозори хизматрасониҳои таҳсилотӣ ба низоми мубодилаи дониш тариқи таҳарруки омӯзишии донишҷӯён ва устодон асос гирифта масъалаи рушди содирот ва воридоти хизматрасониҳои таҳсилотиро дар мамлакатҳо ба миён мегузорад. Бо назардошти ин баланд бардоштани иқтидори муассисаҳои таҳсилоти олии қишвар ба муқаммалгардонии ҳайати қадрии онҳо, болоравии самаранокии низоми идоракуни сифатӣ на танҳо хизматрасониҳои таҳсилотии пешниҳодшаванда, балки хизматрасониҳои вобастаи таҳсилот, рушди ҳамкориҳои байналмилалӣ бо муассисаҳои таҳсилоти олии пешсафи ҷаҳон ва ғайра асос мегирад. Дар ин ҳолат амалӣ гардидани манфиатҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити ташаккули амсилаи нави ҳамгироии иқтисодӣ бевосита ба омилҳои дохилӣ ва берунӣ вобаста мебошад. Татбиқи онҳо бо

ҳамкории мутақобилан судманд бо кишварҳои хориҷи наздику дур, дар шароити рушди ҷаҳонишавӣ зич алоқаманд аст. Бо назардошти ин, рушди муносибатҳои иқтисодии байналмилалӣ ва ҳамкории мутақобилан судманд дар самти татбиқи манфиатҳои миллӣ вазифаи аввалиндарачаи давлат ба ҳисоб рафта мӯкаммалгардонии механизми иқтисодии байналмилалишавии бозори хизматрасониҳои таҳсилоти олий дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба самти муосири судманди ҷаҳонишавӣ табдил меёбад.

Мутобиқати муҳтавои диссертатсия ба ихтисос ё соҳаи илми эълоншуда

Таҳқиқоти диссертационӣ бар сарҳатҳои зерини шиносномаи ихтисосҳои КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯйи ихтисоси 08.00.13 – Иқтисодиёти ҷаҳонӣ: 1. Ҳочагии умуниҷаҳонӣ, соҳтори он, қонуниятҳо ва тамоюлҳои муосири инкишоф он. 4. Интернатсионализатсияи ҳаёти ҳочагидорӣ. Ҷаҳонишавии фаъолияти иқтисодӣ, омилҳо, марҳилаҳо, самтҳо ва шаклҳои он. Баҳамтаъсиррасонии ҳамгирои минтақавӣ ва ҷаҳонишавии иқтисодӣ. 17. Бозори ҷаҳонии молу ҳадамот: тамоюли инкишоф, соҳтори соҳавӣ ва ширкатӣ. Ташкил ва техникаи тиҷорати байналхалқӣ. 18. Стратегияҳои муосири бозорӣ ва нақши онҳо дар инкишофи мубодилаи байналхалқӣ. Ҷанбаҳои методии рақобатпазирии байналхалқӣ. Шакл ва усулҳои рақобат дар бахшҳои алоҳидаи бозори ҷаҳонӣ. 28. Роҳҳо ва шаклҳои ҳамгирои Тоҷикистон ба низоми робитаҳои ҳочагии ҷаҳонӣ. Ҳусусиятҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ дар сатҳи корхонаҳо, соҳаҳо ва минтақаҳо. 29. Иштироки Ҷумҳурии Тоҷикистон дар тақсимоти байналмиллалии меҳнат. Ташаккул ва дурнамои инкишофи иқтидори содиротӣ ва эҳтиёҷоти воридотии иқтисодиёти Тоҷикистон. Имкониятҳои беҳтарсозии маҳсусгардонии истеҳсолии байналмиллалии Тоҷикистон мутобиқат мекунад.

Саҳми илми довталаб дар ҳалли масъалаи илмӣ ё коркарди масоили илмӣ бо арзёбии аҳамияти он

Муаллиф дар таҳия ва дар амалия ҷорӣ намудани самтҳои стратегии байналмилалишавии бозори хизматрасониҳои таҳсилотӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҷамъоварӣ ва таҳлили маълумоти оморӣ дар соҳаи фаъолияти иқтисодии хориҷӣ ва рушди устувори иқтисодӣ саҳм гузоштааст. Тавсияҳои методӣ ва амалие, ки дар рисола асоснок карда шудаанд, ҳангоми ҷараёни таълим дар Донишгоҳи миллии Тоҷикистон аз фанҳои “Иқтисодиёти ҷаҳон”,

“Савдои байналмилалии хизмат” ва “Муносибатҳои иқтисодии байналмилалӣ” истифода мешаванд.

Муаллиф дар инкишофи равандҳои ҳамгирои иқтисодӣ, назарияи ҳамгирои минтақаӣ ва рушди муносибатҳои судманди иқтисодӣ саҳм гузошта, бо натиҷаҳои бадастовардааш самтҳои афзалиятнок, вазифаҳо ва тадбирҳои такмили ҳамкориҳои созандагӣ асоснок карда, дар асоси онҳо татбики манфиатҳои иқтисодиро аз нуқтаи назари таҷрибаи механизми иқтисодии байналмилалишавии бозори хизматрасониҳои таҳсилоти олиро ишбот кардааст.

Аз ин рӯ, аҳамияти назариявии таҳқиқот дар рушди минбаъдаи ҳамкориҳои судманди иқтисодӣ бо кишварҳои шарики рушд, назарияи муосири ҳамгирои иқтисодӣ, танзими муносибатҳои иқтисоди байналмилалӣ ва рушди ҳамкориҳоро дар бозори таҳсилоти олий дар шароити муосири афзоиши таъсири омилҳои беруна зоҳир мегардад.

Ҳамзамон, натиҷаҳои таҳқиқоти диссертационӣ метавонанд барои беҳтар намудани заминai меъёрии ташаккул ва мукаммалгардонии механизми иқтисодии байналмилалишавии бозори хизматрасониҳои таҳсилоти олий дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, татбики манфиатҳои иқтисодӣ дар заминai рушди ҳамкориҳои созандагӣ дар доираи ҳавасмандгардонии рушди ҳамкориҳои судманд, ки аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз ҷониби муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва дар раванди таълим ва бозомӯзии кадрҳои роҳбарикунанда ва мутахassisон дар соҳаи фаъолияти иқтисоди хориҷӣ мавриди истифода қарор дода шаванд.

Натиҷаҳои мушаҳҳаси илмӣ бо нишон додани навгонӣ, аҳамияти илмӣ ва амалии онҳо

Навгонии илмии таҳқиқоти диссертационӣ аз асоснок кардани муқаррароти назариявӣ ва методӣ оид ба мукаммалгарлонии механизми иқтисодии байналмилалишавии бозори хизматрасониҳои таҳсилоти олий ва таҳияи чораҳои илмӣ ва амалӣ оид ба беҳтар намудани ин раванд иборат аст.

Натиҷаҳои асосие, ки унсурҳои навоварии илмии таҳқиқотро дар бар мегиранд, аз инҳо иборатанд:

➤ омӯзиши моҳият ва хусусиятҳои байналмилалишавии бозори хизматрасониҳои таҳсилотӣ бо назардошти баррасии раванди объективии ҳамгирои муассисаҳои таҳсилоти олий ба таҳсилотии ҷаҳонӣ ҳаматарафа ба роҳ монда шуда, шаклҳо, омилҳо, марҳилаҳои байналмилалишавӣ муайян карда шуда, равишҳои анъанавӣ, салоҳиятнокӣ ва стратегии

байналмилалишавии хизматрасониҳои таҳсилоти олий дида баромада шудаанд;

➤ вобаста ба шароити ҷаҳонишавӣ усулҳои танзими содироти хизматрасониҳои таҳсилотӣ дақиқ карда шуда, нақши давлат дар таҳқими байналмилалишавии бозори хизматрасониҳои таҳсилотӣ, ҳифзи арзишҳои миллию фарҳангӣ, мукаммалгардонии сохтори ин бозор ва ҳалли масъалаҳои муҳими иҷтимоию иқтисодӣ, илмию техникий ва инноватсионии ҷамъият ошкор карда шудааст. Инчунин бартариятҳои геоиқтисодӣ, моддӣ-молиявӣ муайян ва стратегии байналмилалишавии бозори хизматрасониҳои таҳсилотӣ баррасӣ карда шудаанд;

➤ арзёбии вазъи муосир ва тамоюли байналмилалишавии бозори хизматрасониҳои таҳсилотӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронида шуда, таъсири равандҳои ҷаҳонишавӣ ба ҷараёни таҳсилот дар мамлакат, озодкуни фазои таҳсилот ва вусъатдиҳии раванди ҳамгирои он ба бозорҳои ҷаҳонии таҳсилот муайян карда шудааст. Ихтилофҳо дар самти байналмилалишавии муассисаҳои таҳсилоти олий ошкор, нишондиҳандаҳои баҳодиҳии мавқеи муассисаҳои таҳсилотӣ ва дараҷаи рақобатпазирии онҳо дар бозори ҳориҷӣ шарҳ дода шудаанд;

➤ рушди тиҷорати ҳориҷии хизматрасониҳои таҳсилотӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бо назардошти муайян намудани ҳусусиятҳои ҳос ва мушкилотҳо дар раванди муҳочирагӣ таҳсилотӣ ошкор карда шуда, дурнамои рушди содироти хизматрасониҳои таҳсилотӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси баҳодиҳии дараҷаи назарраси сифати пешкашқуни чунин хизматрасониҳо дар муассисаҳои таҳсилоти олии мамлакат ва мувофиқати сифати касбии ҳатмкунандагон ба талаботи бозори муосири меҳнат пешниҳод карда шудааст. Инчунин роҳҳои таҳқими раванди байналмилалишавии муассисаҳои таҳсилоти олий дар асоси гузаштан аз акредитатсияи байналмилалий ва ташкили ҷорабиниҳои маркетингиву намоишгоҳӣ берун аз кишвар пешниҳод карда шудаанд;

➤ бо назардошти ба назар гирифтани шароити гузариш ба иқтисодиёти донишбунёд, таҳқими низоми болонӣ ва ғарбикунонии таҳсилоти олий бо мақсади вазеъ гардонидани муҳочирагӣ омӯзишии субъектони ҷараёни таҳсилот, рушди франчайзинги таҳсилотӣ, гузариш ба стандартҳои байналмилалии сифати хизматрасониҳои таҳсилоти олий самтҳои стратегии байналмилалишавии фаъолияти пешниҳодкунандагони хизматрасониҳои таҳсилоти олий дар Ҷумҳурии Тоҷикистон асоснок карда шудаанд;

➤ дар асоси дуруст ба роҳ мондани истифодаи низоми дастгирии давлатии раванди байналмилалишавии фаъолияти муассисаҳои таҳсилоти олий

ва дар асоси вусъатёбии ҳамгирии роҳҳои мукаммалгардонии механизми иқтисодии байналмилалишавии бозори хизматрасониҳои таҳсилотӣ пешниҳод карда шуда, тавсияҳои методӣ оид ба баланд бардоштани рақобатпазирии муассисаҳо дар ин бозор асоснок карда шудаанд.

Ҳаҷм ва соҳтори диссертатсия

Кори диссертационӣ муқаддима, се боб, хулоса, рӯйхати адабиёти истифодашударо дар бар гирифта, он аз 175 саҳифаи чопи компьютерӣ, 17 ҷадвал, ва 5 расм иборат мебошад.

Муқаддимаи кори диссертационӣ (С.3-12), фарогири баррасии мубрамӣ ва зарурати баргузории таҳқиқот, дараҷаи азхудшудаи масъалаи илмӣ ва заминаҳои назариявию методии тадқиқот, ҳадафи объект, мавзуъ, масъалаҳо, усулҳо, соҳа, марҳилаҳо, пойгоҳи асосии иттилоотӣ ва озмоишӣ, эътиомнокии натиҷаҳо, навгониҳои илмӣ, аҳаммияти назарӣ ва амалии таҳқиқот мебошад. Ҳамчунин, дар муқаддима нуктаҳои ҳимояшавандай диссертатсия, саҳми шахсии довталаб, таъииди диссертатсия, иттилоот оид ба истифодаи натиҷаҳои он ва интишори натиҷаҳои диссертатсия нишон дода шудааст.

Дар боби якум «*Асосҳои назариявии байналмилалишавии бозори хизматрасониҳои таҳсилотӣ дар шароити ҷаҳонишавӣ*» (С.13-73) асосҳои назариявии раванди байналмилалишавии бозори хизматрасониҳои таҳсилотӣ баррасӣ гардида, усулҳои танзими содироти хизматрасониҳои таҳсилотӣ дар шароити ҷаҳонишавӣ таҳқиқ карда шуда таҷрибаи хориҷии байналмилалишавии хизматрасониҳои таҳсилотӣ мавриди таҳлил қарор дода шудааст.

Дар диссертатсия дар асоси омӯзиши миқдори зиёди адабиёти муосири ватанӣ ва хориҷӣ баррасии назарияҳои раванди байналмилалишавии бозори хизматрасониҳои таҳсилотӣ анҷом дода шуда, муаммоҳои ҷойдошта муаяйн ва роҳҳои такмили онҳо аз нуктаи назари илмӣ пешниҳод карда шудааст.

Ҷойи маҳсусро дар рисола омӯхтани пурра вобаста ба шароити муосир ва дида баромадани истифодаи усулҳои танзими содироти хизматрасониҳои таҳсилотӣ дар шароити ҷаҳонишавӣ ишғол менамояд. Ба ақидаи мо таҳқиқи усулҳои муосири дида баромадашудаи муаллиф дар ҳақиқат имконият медиҳанд байналмилалишавии бозори хизматрасониҳои таҳсилотӣ баҳо дода шавад.

Боиси дастгирӣ натиҷаи омӯзиши таҷрибаи ҷаҳонии байналмилалишавии хизматрасониҳои таҳсилотӣ ва истифодаи онҳо дар шароити муосири Тоҷикистон мебошад.

Дар боби дувум “*Вазъи мусир ва тамоюли байналмилалишавии бозори хизматрасониҳои таҳсилотӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон*” (С.74-102) хусусиятҳои умумии рушди бозори хизматрасониҳои таҳсилотӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ошкор карда шуда, тағйирёбии андозаи савдои берунаи хизматрасониҳои таҳсилотӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон арзёбӣ карда шудааст.

Дар рисола дар сатҳи зарурӣ омӯзиши хусусиятҳои байналмилалишавии бозори хизматрасониҳои таҳсилотӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба анҷом расонида шуда, муайянкуни дараҷаи онҳо бо назардошти рушди устувор дар шароити имрӯза сурат гирифтааст.

Аз таҳлили рисола бар меояд, ки дар сатҳи зарурӣ арзёбии рушди савдои берунаи хизматрасониҳои таҳсилотӣ гузаронида шуда, омилҳое, ки ба рушди ин савдо таъсир мерасонанд муайян карда шавад. Инчунин имкониятҳои кишвари мо барои пешниҳод ва амалӣ шудани хизматрасониҳои таҳсилотӣ диде баромада шудааст. Бояд қайд намуд, ки хулосаҳои баровардаи муаллиф аз ҷиҳати илмӣ ва амалӣ боиси дастгирӣ мебошанд.

Дар боби сеюм “*Самтҳои стратегии байналмилалишавии бозори хизматрасониҳои таҳсилотӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон*” (С.103-148) самтҳои асосии байналмилалашавии бозори хизматрасониҳои таҳсилотӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда шуда, роҳҳои баланд бардоштани рақобатпазирии макотиби олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бозори ҷаҳонии хизматрасониҳои таҳсилотӣ, пешниҳод ва мукаммалгардонии механизми иқтисоди байналмилали гардонии хизматрасониҳои таҳсилотӣ дар зимни содирсозии хизматрасониҳои таҳсилотӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия карда шудааст.

Аз баррасии боби сеюми рисола бар меояд, ки дар зербоби аввали ин боб муаллиф дар асоси истифодаи асосҳои назаривӣ ва амалӣ мавҷуда асосноккунӣ ва пешниҳоди самтҳои асосии байналмилалашавии бозори хизматрасониҳои таҳсилотиро дар Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом дода, стратегияи рушди онро дар сатҳи зарурӣ ва эътиимод диди назар кардааст.

Дар рисола дар сатҳи хело баланд роҳҳои беҳтар намудани рақобатпазирии макотиби олии кишвари мо дар бозори ҷаҳонии хизматрасониҳои таҳсилотӣ асоснок гардидааст. ва истифодаи онҳо имконият медиҳад ин самти хизматрасонӣ дар сатҳи зарурӣ ба роҳ монда шавад.

Ба пуррагӣ мо пешниҳодҳои муаллифро ҷиҳати амалишудани механизми ташкилии дастгирии давлатии раванди байналмилалигардлонии хизматрасониҳои таҳсилотӣ ва беҳдошти фаъолияти муассисаҳои таҳсилоти олии кишварро дастгири менамоем. Дар ин раванд фаро овардани шароити мусири рақобатпазирии мактабҳои олиӣ ва рушди муносибатҳои мутақобиларо бо кишварҳои хориҷиро дар бозори хизматрасониҳои таҳсилотӣ муаллиф пешниҳод дорад, боиси дастгирист.

Дар хотимаи диссертатсия (С.149-154) муаллиф маҷмӯи тадбирҳои мушаххасеро ироа кардааст, ки аз натиҷаи таҳлили вазъи муосир ва мукаммалгардонии механизми иқтисодии байналмилалишавии бозори хизматрасониҳои таҳсилоти олӣ бармеоянд. Дар охир инчунин хулосаҳои асосӣ, пешниҳод ва тавсияҳои таҳқиқоти диссертационӣ оварда шудаанд.

Эроду тавсияҳо барои беҳтар намудани сатҳи назариявию амалии диссертатсия

Дар диссертатсияи тақризшаванда дастовардҳои назарраси методӣ, назариявӣ ва амалии бадастовардаи унвонҷӯ хеле зиёд буда, барои дифои диссертатсияи номзадӣ кофӣ мебошанд. Ҳамзамон, дар кори диссертационӣ баъзе камбудиҳои зерин ба назар мерасанд:

1. Дар боби аввал асосҳои назариявии раванди байналмилалишавии бозори хизматрасониҳои таҳсилотӣ дар шароити ҷаҳонишавӣ дар асоси адабиётҳои ватанию ҳориҷӣ ба тариқи пурра омӯхта шудааст. Аммо дар ин боб ба масъалаҳои таъсири мутакобилаи параметрҳои асосии муносибатҳои ҳамгирои иқтисодӣ дар шароити ракобати озод пурра баррасӣ нашудааст. Инчунин бартариятҳои танзими содироти хизматрасониҳои таҳсилотӣ ҳамчун модели ҳозирони рушди таҳсилот дар шароити ҷаҳонишавӣ дар асоси мукоиса баҳо дода нашудааст.

2. Муаллиф ҳангоми таҳқики ҳусусиятҳои умумии рушди бозори хизматрасониҳои таҳсилотӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дикқати асосӣ ба баррасии муаммоҳо ва тамоюли мавҷудаи рушди бозори хизматрасониҳои таҳсилотӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон додааст. Аммо баррасии тамоюлҳо нисбати ҳамаи намуди хизматрасониҳои таҳсилотӣ дур аз доираи назари муаллиф монданд. Инчунин дар диссертатсия баъзе ҷанбаҳои баҳодиҳии арзёбии рушди савдои хизматрасониҳои таҳсилотӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва минтақаҳои он ба таври васеъ мавриди баррасӣ карор дода нашудааст.

3. Дар боби сеюм асосноккунии самтҳои стратегии байналмилалишавии бозори хизматрасониҳои таҳсилотӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар сатҳи хело ҷолиб сурат гирифтааст. Аммо дар диссертатсия доир ба ин масъалаҳо ҳисобҳои мушаххас бо истифода аз амсилаҳои иқтисодию риёзӣ мавҷуд нест. Инчунин таъсири омилҳои демографӣ, иқтисодӣ, иҷтимоӣ, техникий, технологӣ ва омили вакт ба рушди иқтисодиёти Тоҷикистон ва минтақаҳои он бо назардошти мукаммалгардонии хизматрасониҳои таҳсилотӣ пурра баҳо дода нашудааст.

4. Ҷойи асосиро дар диссертатсия роҳҳои баланд бардоштани рақобатпазирии макотиби олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бозори ҷаҳонии

хизматрасониҳои таҳсилотӣ дар заминаи тавсеаи ҳамкориҳо бо кишварҳои хориҷӣ ишғол менамояд. Мутаассифона дар диссертатсия ба омӯзишу механизми амалисозии лоиҳаҳои дар оянда ҷиҳати батанзимдарории ҳамкориҳои мутакобилаи иқтисодӣ дар шароити пурзуршудани ракобат дар бозори хизматрасониҳои таҳсилотӣ ва ҷаҳонишавӣ дикқати ҷиддӣ дода нашудааст. Инчунин баъзе аз пешниҳодҳои муаллиф ба тариқи умумӣ бе пешниҳоди ҳисобҳои муҳталиф ирсол шудаанд.

5. Дар диссертатсия баъзе ҳатогиҳои грамматикий ва стилистикӣ ҷой доранд. Инчунин баъзе аз муқарраротҳо бо назардошти нақши байналмилалишавии бозори хизматрасониҳои таҳсилоти олий ва баланд бардоштани самаранокии онҳо равшану аниқ карда шаванд.

Вале эродҳои гирифташуда ҳаргиз сатҳи баланди илмию назариявӣ, методологӣ ва амалии кори тақризшавандаро коста намегардонанд ва бештари онҳо ҳислати тавсиявӣ доранд.

Аз ин рӯ, диссертатсияи Мухаков Манучехр Амирхонович дар мавзӯи «Муқаммалгардонии механизми иқтисодии байналмилалишавии бозори хизматрасониҳои таҳсилоти олий дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», таҳқиқоти муқаммали дар сатҳи баланди назариявию методӣ ва амалий анҷомёфта буда, мазмуну мундариҷа, ҳулосаю пешниҳодот ва навгониҳои илмии он ба талаботи «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвонҳои илмӣ», ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти рақами №267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад.

Мутобиқати автореферат ва интишороти муаллиф ба мазмуну мундариҷаи диссертатсия

Мазмуни муҳтасари таҳқиқоти диссертатсионӣ, унсурҳои навгонии илмӣ ва тавсияҳои амалии таҳқиқоти тақризшаванда ба пуррагӣ дар автореферати диссертатсия ва мақолаҳои илмии чопшудаи муаллиф дар маҷаллаҳои тақризшаванда ва инчунин дар маҷмӯаи мақолаҳои конференсияҳои семинарҳои илмии сатҳи гуногун инъикос ёфтаанд. Дар маҷмӯъ, кори диссертатсионӣ дар сатҳи баланди илмию методӣ иҷро шудааст.

Хулосаи умумӣ доир ба диссертатсия

Диссертатсияи Мухаков Манучехр Амирхонович дар мавзӯи «Муқаммалгардонии механизми иқтисодии байналмилалишавии бозори хизматрасониҳои таҳсилоти олий дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», ки барои

дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 08.00.13 – Иқтисодиёти ҷаҳонӣ пешниҳод шудааст, таҳқиқоти мукаммали анҷомёфта буда, унсурҳои навғонии кифояи илмӣ дорад ва дастоварди назаррасӣ илмӣ маҳсуб меёбад. Диссертатсия ба талаботи КОА-и назди Президента Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба диссертатсияҳои номзадӣ аз рӯйи ихтисоси 08.00.13 – Иқтисодиёти ҷаҳонӣ ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори унвони илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ин ихтисос мебошад.

Мақарризи расмӣ

доктори илмҳои иқтисодӣ, дотсент,
профессори кафедраи менеҷменти
Донишгоҳи давлатии тиҷорати
Тоҷикистон

Сайдова М.Х.

Имзои д.и.и., дотсент Сайдова М.Х.-ро тасдиқ менамоям.

Сардори шуъбаи қадрҳо
ва корҳои маҳсуси ДДТТ

Пирзода С.С.

Суроғаи донишгоҳ, 734061, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Душанбе; кӯчаи Дехотӣ, 1/2.

Почтаи электронӣ: saidova@mail.ru

Тел: +992934444108.